

Position paper t.b.v. plenair debat Tweede Kamer 'actieprogramma Langer Thuis' op 25-9-2019

Inleiding

Het landelijke actieprogramma Langer Thuis richt zich op de grote en groeiende groep ouderen die zelfstandig thuis woont. Het uitgangspunt is de wens van ouderen om zo lang mogelijk op een goede manier zelfstandig te kunnen blijven wonen, met ondersteuning, zorg en in een woning die aansluit bij hun persoonlijke behoeften. ActiZ ondersteunt deze uitgangspunten van harte. We zien veel goede ontwikkelingen om deze wensen werkelijkheid te maken, maar onze leden signaleren tegelijkertijd dat er versnelling nodig is om deze ambities ook echt waar te kunnen maken. In dit paper doet ActiZ een aantal concrete aanbevelingen om de versnelling op gang te brengen.

Preventie

Langer thuis wonen is meer dan alleen een actieprogramma. Wat ActiZ betreft is de doelstelling uit het actieprogramma een gedeelde verantwoordelijkheid van overheid, betrokken uitvoerders van beleid én van burgers. Juist ook wanneer het gaat om preventie. Preventie is in onze ogen namelijk ook het gesprek dat landelijk op gang moet komen over hoe mensen op latere leeftijd willen wonen, leven en eventueel zorg denken te ontvangen. En wat ze dan van die zorg, professioneel of via mantelzorg, mogen en kunnen verwachten. ActiZ deed onlangs op Prinsjesdag [een oproep](#) voor een landelijk gesprek hierover.

Preventie gaat ook om initiatieven vanuit de Wmo die zorg in andere domeinen kan voorkomen. Denk aan initiatieven die ontmoeting in de buurt faciliteren of aan zaken als preventieve thuisbegeleiding. Ruim 90% van in totaal 43 ondervraagde ActiZ-leden leden signaleerden afgelopen zomer in een peiling dat gemeenten te weinig investeren in preventie om zorg te voorkomen. De overige 10 procent zegt dat er wel wordt geïnvesteerd door gemeenten maar dat de financiering niet kostendekkend is. Ruim een kwart van de ondervraagden geeft aan te merken dat gemeenten te weinig budget hebben. Als gemeenten zo krap zitten met de Wmo, dan komt van het voorkomen van zorg en het stimuleren van langer thuis wonen weinig terecht.

- ***Stimuleer een landelijk gesprek over verwachtingen van ouderenzorg en wat mensen hierin zelf kunnen betekenen en verwachten.***
- ***ActiZ pleit voor meer Wmo-budget voor gemeenten, zodat er kan worden geïnvesteerd in preventie. Meer investeren in preventie draagt bij aan het langer thuis wonen van ouderen.***

Meer passende woonvormen

Creëer snel meer passende woonvormen die ouderen helpen langer thuis te wonen. Momenteel ontbreken woonvormen die voorzien in een vorm van bescherming en beschutting voor oudere mensen, mede door het verdwijnen van verzorgingshuizen. Gemeenten, woningcorporaties en zorgorganisaties moeten samen optrekken om meer passende woonvormen te realiseren. Het Rijk moet dit actief ondersteunen.

Er zijn al tal van voorbeelden van passende woonvormen, ontwikkeld door woningcorporaties, zorgorganisaties en ook burgers zelf. Maar het zijn er nog lang niet genoeg. Het actieprogramma Langer Thuis richt zich vooral op nieuwbouw en op burgerinitiatieven, die vaak van en voor vitale ouderen zijn. ActiZ pleit voor meer aandacht voor de kwetsbare groep ouderen, die het niet (meer) zelf kunnen regelen.

- ***Stimuleer vanuit het Rijk dat gemeenten in hun lokale woonopgave aandacht hebben voor vergijzing. Het is belangrijk dat woningcorporaties en zorgorganisaties bij die lokale woonopgave betrokken worden.***
- ***Stimuleer langer thuis wonen door goede randvoorwaarden rond wonen. Versoepel bijvoorbeeld de regels voor het toewijzen van woningen voor ouderen met een (lichte) zorgvraag of mensen met een mantelzorgrol.***

De juiste zorg op de juiste plek (JZOJP)

Wijkverpleging en thuiszorg draagt bij aan zelfredzaamheid van mensen en voorkomt dat ze onnodig op spoedeisende hulpafdelingen van ziekenhuizen terecht komen. Onnodige opnames in ziekenhuizen leiden tot opnamestops en wachttijden voor andere zorgvormen in de keten van ouderenzorg.

Eerstelijnsverblijf (ELV) is een belangrijke schakel tussen wijkverpleging thuis en het ziekenhuis en ontlast de druk op zowel de wijkverpleging als de acute zorg. ELV is bedoeld voor kwetsbare mensen die vanwege medische noodzaak tijdelijk niet meer of nog niet verantwoord in hun eigen woonomgeving kunnen verblijven, maar waarvoor geen opname in een ziekenhuis of andere zorginstelling met medisch specialistische behandeling of (geriatrische) revalidatiezorg, aangewezen is. Goed georganiseerde, regionale zorgcoördinatie rondom ELV draagt in belangrijke mate bij aan het realiseren van de juiste zorg op de juiste plek. Maar de coördinatiefuncties van ELV worden nog steeds niet of onvoldoende bekostigd door zorgverzekeraars, terwijl de vorige minister hier in 2017 al extra geld voor beschikbaar heeft gesteld.

Goede samenwerking in de keten van zorg is essentieel om de juiste zorg op de juiste plek vorm te geven. Samenwerking in keten wordt nu belemmerd door een wildgroei aan kleine zorgaanbieders, wat de kans op praktijkvariatie, fraude en gecontracteerde zorg vergroot. Huidige toelatingscriteria voldoen niet. Zonder strenger toetredingsbeleid blijft het volgens ActiZ dweilen met de kraan open. De minister is aan zet om de kraan dicht te draaien. Volgens ActiZ schiet het nu voorliggende wetsvoorstel Wtza tekort op dit punt.

- ***Investeer in wijkverpleging en in zorgcoördinatie, bijvoorbeeld rond onplanbare nachtzorg en eerstelijnsverblijf. Goede samenwerking in de wijk kan niet zonder duidelijke coördinatiepunten. ActiZ vraagt uw Kamer de minister aan te zetten tot het realiseren van een snelle oplossing hiervoor.***
- ***Scherp de toetsingscriteria voor nieuwe toetreders aan, om de kwaliteit van de zorg duurzaam te verbeteren.***